

FAIRTRADOVÝ ÁZ KVÍZ

VZDELÁVACIA HRA

FAIRTRADE
ČESKO a SLOVENSKO

Pestovateľ! Amaro z pestovateľského družstva Centrocaca v Peru.
Foto: Stanislav Kominěk, Fairtrade Česko a Slovensko

VZDELÁVACIA HRA FAIRTRADOVÝ AZ KVÍZ

Ciel': Účastníci a účastníčky sa zoznámia s tropickými plodinami, so systémom Fairtrade vrátane jeho hlavných prínosov pre pestovateľov a všeobecne s fungovaním systému Fairtrade v SR a ČR.

Anotácia: Prostredníctvom vedomostnej hry inšpirovanej televíznou súťažou sa účastníci a účastníčky dozvedia viac informácií o fungovaní systému Fairtrade a jeho prínosoch pre zapojených pestovateľov v krajinách Afriky, Ázie a Latinskej Ameriky a to pomocou 40 herných otázok. Počas hry sa účastníci a účastníčky snažia pomocou správnych odpovedí na otázky prepojiť všetky tri strany herného plánu.

Kľúčová otázka: Čo je to Fairtrade a ako pomáha pestovateľom v krajinách globálneho Juhu?

Vek: 12+

Počet účastníkov/íček: 3+

Časová dotácia: 45 minút

Pomôcky:

- ★ herný plán - vytlačený v dvojnásobnej veľkosti na A3 formát (v prílohe),
- ★ kartičky otázok - farebne vytlačené na A4 formát a vystrihnuté (v prílohe),
- ★ papier a ceruzka do každej dvojice.

POSTUP = EVOKÁCIA + UVEDOMENIE + REFLEXIA

EVOKÁCIA (5 MINÚT)

Zostavenie popisu Fairtrade

(5 minút)

Rozdelte účastníkov a účastníčky do dvojíc. Povedzte im, že sa budete venovať téme Fairtrade a nechajte ich vo dvojiciach zostaviť krátky popis, čo je podľa nich Fairtrade. Opis si zapisujú na papier.

UVEDOMENIE (35 MINÚT)

Fairtradový AZ kvíz

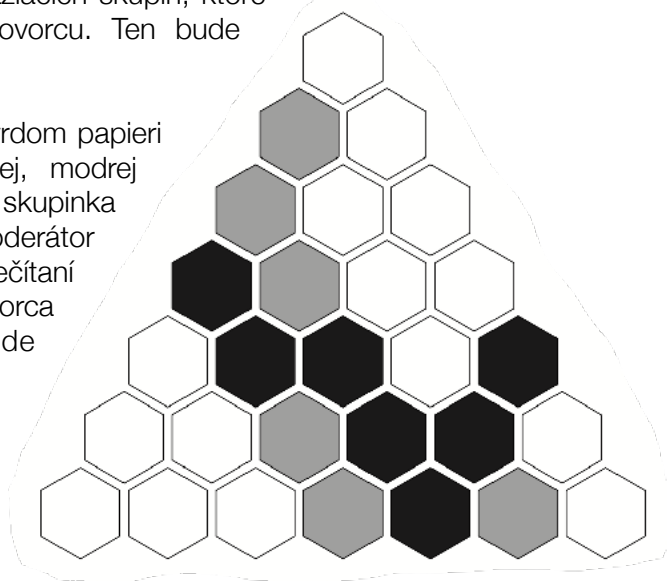
(35 minút)

Nasleduje samotná hra, ktorá je inšpirovaná úspešnou televíznou súťažou. Účastníkov a účastníčky najprv zoznámte s cieľom hry: pomocou správnych odpovedí na súťažné otázky majú prepojiť všetky tri strany herného plánu žetóny svojej farby. Žetóny získajú za správne odpovede na súťažné otázky.

Najprv si rozdeľte roly. Moderátorom či moderátorkou môžete byť Vy, ale pokojne aj niekto z účastníkov a účastníčok. Moderátor číta otázky a rozhoduje o priebehu hry a správnosti odpovedí. Ostatných rozdeľte do dvoch súťažiacich skupín, ktoré si určia svoju farbu (zelená alebo modrá) a svojho hovorcu. Ten bude oznamovať odpovede skupiny.

Pred skupiny rozložte herný plán (vytlačení najlepšie na tvrdom papieri vo formáte A3). Vedľa položte farebné žetóny (zelenej, modrej a šedej). Zamiešajte kartičky otázok. Hru začína modrá skupinka tým, že si vyberie prvé políčko, o ktoré chce hrať. Moderátor vezme hornú kartičku z balíčka a prečíta celú otázku. Po rečítaní celej otázky sa skupina dohaduje na odpovede a hovorca potom oznámi odpoveď skupiny. Správne odpovede sú uvedené pod každou otázkou.

Ak skupina **odpovie správne**, umiestňuje žetón svojej farby na súťažné políčko. Za platnú sa považuje prvá odpoveď popr. rýchla oprava, pričom o uznanie rozhoduje moderátor. Ak skupina **odpovie zle** alebo odmietne odpovedať, môže o vybrané políčko hrať súperiacia skupina. Pri správnej odpovedi môže na súťažné pole umiestniť žetón svojej farby. O dané pole ale súperiacia skupina hrať nemusí, potom sa však pole označí neutrálnou šedou farbou a o pole sa môže hrať neskôr.

Hráči sa môžu dohodnúť na časovom limite, do ktorého treba otázku odpovedať. Odporúčame 30 sekúnd až jednu minútu. Práve použitá karta sa umiestňuje na spodok balíčka. V hre sa hráči pravidelne striedajú. Po umiestnení žetónu je na rade protihráč. V prípade, že hráč vyberie pole označené neutrálnym šedým žetónom, dôjde k súboju pomocou hry kameň-papier-nožnice. Víťaz získava políčko. Víťazom sa stáva tá skupina, ktorej sa podarí svojimi žetónmi prepojiť všetky tri strany hracieho poľa (viď obrázok).

REFLEXIA (5 MINÚT)

Úprava popisu Fairtrade (5 minút)

Vyzvite účastníkov a účastníčky, aby sa vrátili do dvojíc, v ktorých v úvode zostavovali svoj opis Fairtrade. Na základe informácií z práve odohratej hry môžu svoju definíciu upraviť. Ak vám ostane čas, môžete podporiť zdieľanie popisov týmito otázkami:

- ★ Upravili ste nejako svoje popisy Fairtrade? Čo ste zmenili alebo doplnili?
- ★ Čo je teda Fairtrade?

PRÍLOHA = HERNÝ PLÁN, ŽETÓNY A OTÁZKY

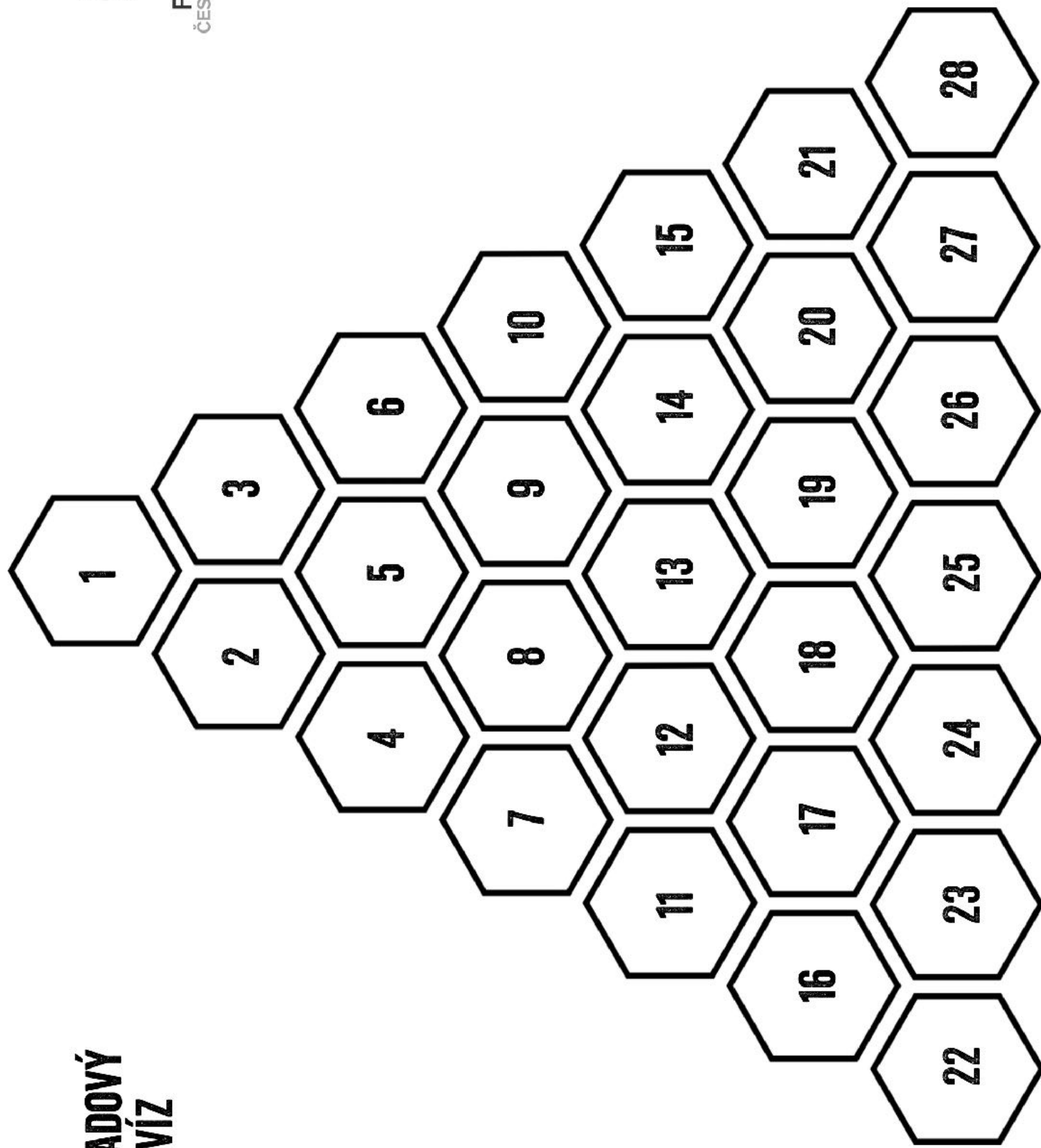

FAIRTRADE
ČESKO a SLOVENSKO

FAIRTRADOVÝ AZ KVÍZ

Je do systému Fairtrade zapojených viac než milión pestovateľov po celom svete? Áno. Celkom 1,7 milióna pestovateľov.	Fairtrade podporuje Zuzana Kronerová. Tá v roku 2018 získala Českého leva za najlepší ženský herecký výkon. Ako sa tento film o vzťahu Hany s otužilcom Broňom volal? Dáma na l'ade, Mama k l'adu alebo Baba z l'adu? Baba z l'adu
Štandardy systému Fairtrade nastavuje mimovládna organizácia so sídlom v Bonne. Fairtrade Česko a Slovensko je jej súčasťou. Ako sa táto hlavná Fairtradová organizácia volá? Fairtrade International	Čo je hlavnou surovinou pre výrobu čokolády? Kakao
Aké zviera môžete zhliaďnuť medzi kávovníkmi v Guatemale? Vel'mloka, mediara alebo pásavca? Pásavca	Kol'ko slovenských pestovateľov jablák je zapojených do systému Fairtrade? Žiadny, systém Fairtrade slúži pre pestovateľov v krajinách globálneho Juhu
Na akých troch kontinentoch žijú pestovatelia, ktorí sú zapojení do systému Fairtrade? Ázia, Afrika, Južná Amerika	V Pobreží Slonoviny sa kvôli vysadzovaniu kakaovníkov a ďalších plodín odlesňuje. O kol'ko percent svojich dažďových pralesov prišla krajina od roku 1960? 10%, 20% alebo 80% 80%
Ktoré osobnosti podporili Fairtrade v Česku a na Slovensku v informačnej kampani Moja férová voľba na konci roka 2020 alebo Férové raňajky na jar 2021? Uhádnite aspoň jednu. Ladislav Zibura, Zuzana Kronerová, Juraj Kemka	Fairtradové ruže si človek môže kúpiť v dvoch slovenských reťazcoch, tipnite správne aspoň jeden. Kaufland, Lidl

Káva je hlavnou Fairtradovou komoditou. Pestovaniu tejto plodiny sa venuje približne 700 000 fairtradových pestovateľov. Ako sa volá ker s kávovými plodmi? Kávovník	Banány sa zberajú priebežne po celý rok. Rastú na banánovníkoch - je to strom, ker alebo bylina? Bylina
Akým slovom sa označuje společenstvo pestovateľov, ktorí sa v ňom spájajú na ochranu svojich práv a potrieb? družstvo	Po zbere, lúpaní a usušení pestovatelia kávu uložia do jutových vriec. Koľko kíl zelenej kávy každé vreco obsahuje? 30 kg, 50 kg, 60 kg alebo 90 kg? 60 kg
Ako jednu z hlavných výhod Fairtrade dostáva fairtradové družstvo k výkupnej cene navyše bonus. Ako sa týmto bonusovým prostriedkom hovorí? Fairtradový príplatok (sociálny príplatok)	Napĺňanie štandardov Fairtrade u pestovateľov pravidelne kontroluje nezávislá audítorská spoločnosť. Ako sa volá? Flocert
Koľko percent produkcie môže mať Fairtradový pestovateľ z geneticky modifikovaných plodín (GMO)? Nula, nesmie používať GMO plodiny	Európania spotrebujú každý rok približne dva milióny ton kakaa. Presne toľko vyprodukuje Pobrežie Slonoviny, najväčší producent kakaa na svete. Koľko percent zo spotreby kakaa predstavuje Fairtrade? 1%, 3%, 10%? 3%
Plody kávovníka sú červeno sfarbené. Koľko zrníek kávy získa odlúpaním pestovateľ z každého plodu? Dve zrná (ležia protiľahlo na sebe)	Na akom filmovom festivale získal v roku 2020 dokumentárny snímok V tieni kakaovníka z dielne Fairtrade ČS ocenenie za najlepšie spracovanie medzinárodnej témy? Medzinárodný filmový festival Agrofilm

Počas pandémie akého ochorenia mohli pestovatelia flexibilnejšie rozhodovať o využívaní fairtradového príplatku? COVID-19	Fairtradoví pestovatelia rozhodujú o fairtradovom príplatku. Ich delegáti spolurozhodujú tiež o celej organizácii Fairtrade International. Aký podiel hlasov majú na výročných valných zhromaždeniach? 25% 50% 75%? 50%
Významnou Fairtradovou akciou sú Férové raňajky, počas ktorých ľudia spoločne raňajkujú na podporu pestovateľov, pri príležitosti Svetového dňa spravodlivého obchodu. V akom mesiaci prebieha? Máj (vždy druhú májovú sobotu)	Aký Fairtradový produkt rastie na obličkovci západnom? Goji, kešu alebo papája? kešu oriešky
Ako sa nazýva vzdelávací proces, ktorý prispieva k pochopeniu nášho vzťahu k ľuďom a miestam vo svete, smeruje nás k nachádzaní spôsobov, ako spolu žiť s ohľadom na potreby všetkých a pri zachovaní limitov planéty? Globálne (rozvojové) vzdelávanie	Aký z nasledujúcich fairtradových produktov nekúpíte v žiadnom slovenskom obchodnom reťazci? Ruže, banán, ananás alebo pomarančový džús? Ananás
Dodnes je vo svete rozšírená detská práca. Kol'ko detí je nútených vo svete pracovať? 52 miliónov, 152 miliónov alebo 522 miliónov? 152 miliónov detí, z ktorých takmer tri štvrtiny pracujú v poľnohospodárstve	Aké ďalšie dve farby okrem čiernej a bielej nájdete v produktovej známke FAIRTRADE? Zelená a modrá
Aké kvety majú menšiu uhlíkovú stopu? Tie fairtradové dovážané letecky z Kene alebo pestované v skleníkoch v Holandsku? Fairtradové z Kene (Nemusia tam vyhrievať skleníky)	Vnútri plodu kakaovníka sa nachádzajú kakaové bôby. Kol'ko ich tam približne nájdeme? 10-20, 30-40 alebo 50-70? 30 až 40 dvojcentimetrových bôbov.

Väčšina svetovej produkcie kávy pochádza z veľkých kávových plantáží, alebo malých rodinných políčk? Malých políčk (80% kávy produkuje 25 miliónov drobných pestovateľov s menej ako 10 hektáre pôdy)	Pri pestovaní banánov sa využíva veľké množstvo rôznych pesticídov, ktoré kontaminujú pôdu aj vodné zdroje. Ľudia kvôli nim trpia zdravotnými problémami. K hubeniu čoho slúžia fungicídy? Buriny, húb alebo hmyzu? Húb
Čo je hlavným zmyslom certifikácie Fairtrade? Zaistenie dôstojného života pestovateľov, kvalita produkcie, alebo ochrana životného prostredia? Zaistenie dôstojného života pestovateľov	Kol'ko detí je nútených pracovať na kakaových plantážach len v Ghane a Pobreží Slonoviny? 20 000, 200 000 alebo 2 000 000? Cez 2 000 000 detí
Kedy za svoje kakao dostane pestovateľ viac peňazí, keď rovnakú čokoládu kúpime v zdravej výžive, v supermarkete alebo v oboch prípadoch dostane rovnako? Dostane vždy rovnako (zaplatia mu totiž hneď po dovezení produkcie do družstva)	Ročný príjem domácnosti pestovateľa kakaa v Pobreží Slonoviny je veľmi nízky. Kol'ko si priemerne zarobí celá domácnosť vrátane starých rodičov a detí? 2 400 €, 6 000 €, alebo 12 000€? 2 400 €
Ktorý z obchodných reťazcov predáva bavlnené tašky z fairtradovej bavlny? Povedzte jeden tip. Lidl, drogéria DM	Aký veľký slovenský reťazec predáva fairtradové banány? Kaufland, Yeme
Izolovanosť drobných pestovateľov kávy využívajú výkupci, ktorí im za kávu ponúkajú veľmi nízke výkupné ceny. Ako sa výkupcom hovorí v Latinskej Amerike? Lasice, hyeny alebo kojoti? Kojoti (coyotes)	Zamestnanci banánovej baliarne musia už na plantáži naplniť banánové krabice. Kol'ko musí každá krabica s banánmi vážiť? 15, 18 alebo 22 kg? 18 (presne 18,14 kg)